

Despre Ion Neculce

(1672 - 1745)

"Cand citesti cronica lui Neculce, un nume iti navaleste numaidecat in' minte: Creanga. In Neculce se infaptuieste cu un veac inainte acel amestec de mica cultura de targovet si de intelepciune taraneasca."

G. Calinescu

Cronica lui Neculce, Letopisetul Tarii Moldovei de la Dabija-voda pana la a doua domnie a lui Constantin Mavrocordat, precedata de cele 42 de legende, intitulate. O sama de cuvinte, se intemeiaza pe fapte traite, de aceea are un caracter memorialistic (cei putin jumatate de secol a fost martorul evenimentelor povestite).

Legendele lui Neculce se disting printr-un continut anecdotic sau un epic cuminte, batranesc, cu seva populara. Ele au devenit sursa de inspiratie, dar si model scriitorilor (D. Bolintineanu, C. Negruzzi, V. Alec-sandri, M. Sadoveanu s.a.).

Vocatia de povestitor a lui Neculce se releva in legende, unde stilul are savoarea; limbii populare. Mai ales in fragmentele narrative., atat in cronica cat si in legende, Neculce isi defineste arta: darul de a pigmenta epicul cu anecdoticul, inviorand relatarea istorica prin ironie si haz - ca la Creanga - (descrie mazilirea iui Dumitrasco Cantacuzino; evadarea spatarului Dedu Arbanasul, in care intuim romanul de aventura; despre eclipsa de soare de la 1700, despre sosirea lui Petru cel Mare la Iasi, batalia de la Stanilesti s.a.).

Dar Neculce are si darul portretizarii, creionand fizionomii vii, sugerand caracterul printr-un element particular: un gest, o actiune simpla, un tic, un obicei sau conturand portrete complexe (Dimitrie Can-temir, vizirul Gin Ali-pasa; povestea prieteniei dintre Ghica-voda si un copil turc pune in lumina nu numai anecdoticul, ci si arta portretului, individualizandu-i si capatand valoare tipologica prietenul devotat si respectarea cuvintului dat; Nicolae Milescu, spatarul devenit Nicolae Carnul; Dumitrasco Cantacuzinul, "grec talpiz si fricos"; Constantin Cantemir "carte nu stie ci numai iscalitura invatasa de o face"; Constantin Mavrocordat "era un om mic de stat, si faptura proasta si cautatura incrucisata, si vorba lui inecata" s.a.

Exemplele sunt numeroase si in cronica si in legende, ilustrand cum Neculce intuieste generalul in particular. El utilizeaza modul povestirii populare, stilul lui definindu-se prin oralitate: un numar mare de epitete, comparatii, vorbirea in pilde, proverbe si zicatori. Prin aceasta, Neculce se deosebeste de stilul lui Miron Costin sau Dimitrie Cantemir, limba lui Neculce este graiul moldovenesc al vremii sale - supusa elaborarii, dar verosimila.

inzestrat cu o simtire aleasa, dar mai ales cu harul cuvintului, devenit arta, Ion Neculce este "intaiul mare povestitor roman" (G. Calinescu).